

О.М.Собачко

**ВСЕУКРАЇНЬСКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ “ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА
ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА
(до 125-річчя від дня народження)”**

2005 р. виповнилося 150 років із дня народження видатного політичного й громадського діяча, письменника Володимира Кириловича Винниченка. 20 травня цього року в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень НАН України відбулася всеукраїнська наукова конференція, присвячена цій даті. У ній взяли участь представники академічних інститутів та вищих навчальних закладів, студенти з різних міст України.

Зі вступним словом до присутніх звернувся директор інституту, член-кореспондент НАН України, академік, народний депутат України *І.Ф.Курас*. Він привітав учасників заходу й наголосив на значенні політичної й громадської діяльності Володимира Винниченка, підкресливши, що його постать варта уваги учених, політиків і громадськості. Зупинившись коротко на основних етапах життєвого шляху В.Винниченка, доповідач показав його роль в українській історії, внесок у розвиток вітчизняної державницької ідеї, а також дав характеристику останніх робіт про видатного політика. *І.Ф.Курас* наголосив, що ще багато незрозумілого в житті й творчості письменника, яке потребує ґрунтовного дослідження. Він побажав учасникам конференції плідної роботи, цікавих, змістовних виступів та дискусій.

Головував на форумі д-р іст. наук, професор, завідуючий відділом етноісторичних досліджень інституту *В.Ф.Солдатенко*. У доповіді “Суспільно-політичні погляди, революційна й державна діяльність В.Винниченка” він показав неоднозначність сприйняття В.Винниченка як політика, державного діяча, філософа та літератора сучасними науковцями та політиками. Це сприйняття, на думку автора, здебільшого негативне, адже В.Винниченкові ставлять у провину всі невдачі революційної доби. Однак особисті риси В.Винниченка виділили його в середовищі політичної еліти перших десятиліть ХХ ст., а вся його практична діяльність, реальний внесок у розвиток суспільних процесів зумовили провідне місце серед покоління тогочасних революціонерів, політичних, державних діячів.

Історіософські погляди В.Винниченка проаналізував у своїй доповіді д-р іст. наук *О.А.Удод*. На думку доповідача, системних історіософських праць у В.Винниченка немає, можна лише казати про елементи історіософської системи, до яких слід віднести філософський, рефлексійний підхід до аналізу подій української історії; ідею гідності людини як центральної теми історії; концепцію “конкордизму” (що її пізніше називатимуть „теорією конвергенції”) та “колектократії”, специфічний марксизм, на якому позначилися впливи західного лібералізму й гуманізму, поєднання його з українською національною ідеєю.

Доповідь д-ра філософ. наук, члена-кореспондента НАН України *В.С.Пазенка* була присвячена моральним та соціальним аспектам творчої спадщини В.Винниченка з філософського погляду. Для В.Винниченка в його розумінні соціально-моральних цінностей основоположною була ідея організації морально-правової влади, що передбачало справедливість, гідність, інстинкт життя. В.Винниченко як політичний діяч зазначав, що метою була не сама державність, а відродження, розвинення нашої національності, гідності.

Д-р іст. наук *С.В.Кульчицький* та канд. філ. наук, доцент Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В.Винниченка *С.П.Михида* присвятили свої доповіді аналізу марксистського світогляду В.Винниченка. С.В.Кульчицький виклав своє бачення революції 1917–1920 рр. За його переконанням, революцію слід поділяти на російську та українську. У російській революції було два начала – буржуазно-демократичне й радянське. В українській революції переважало перше начало, а друге – радянське – почалося лише з 1918 р. і було маргінальним. В.Винниченко, на його думку, представляв саме друге начало, він мріяв про безкласове суспільство й згодом утілював цю мрію в концепції конкордизму. С.П.Михида вважає, що марксистський світогляд В.Винниченка впливав із його письменницького хисту. В.Винниченко бачив марксизм не в класичному розумінні, а представляв його як загальнолюдську справедливість. Він намагався поєднати національне й комуністичне, при чому в питанні національному почувався значно впевненіше. С.П.Михида доводить, що постійний пошук гармонії в житті, внутрішній конфлікт у повній мірі торкнулися й марксистських поглядів В.Винниченка.

Декілька виступів було присвячено стосункам В.Винниченка й Є.Чикаленка. Д-р іст. наук, завідувач відділу Інституту історії України НАНУ *В.Ф.Верстюк* показав постать В.Винниченка, яка вимальовується зі сторінок щоденника Є.Чикаленка. Канд. іст. наук *І.М.Старовойтенко* зупинилася на листуванні двох непересічних діячів, наголосивши на тому, що висвітлення цього питання було б неможливе без щоденників і листів В.Винниченка, які дають можливість зрозуміти його як людину непересічну, гуманну, справедливу й чесну.

Значна кількість повідомлень, які були озвучені під час конференції, стосувалися громадсько-політичної діяльності В.Винниченка доби Української революції 1917–1920 рр. Із повідомленням “Внесок Володимира Винниченка в консолідацію та об'єднання українських земель” виступив канд. іст. наук *І.Л.Гошуляк*. Він наголосив, що як член Центральної Ради, голова Генерального Секретаріату, голова Директорії УНР В.Винниченко завжди дбав про єдність і соборність українських земель, саме при ньому втілювалися в життя соборницькі ідеї.

Діяльність В.Винниченка як одного з лідерів УСДРП висвітлювала у своєму виступі канд. іст. наук *О.М.Любовець*, яка підкреслила, що участь В.Винниченка в цій партії зробила її найвпливовішою партією доби Української революції. Особливості взаємин В.Винниченка з лідерами українських радикал-демократів (соціалістів-федералістів) розкрив д-р іст. наук, доцент Полтавського педагогічного університету ім. В.Г.Короленка *В.В.Стрілець*.

Еволюцію поглядів В.Винниченка на політику російських більшовиків на основі творів “Між двох сил” і “Відродження нації” дослідила д-р іст. наук *Н.І.Миронець*. В.Винниченко поступово дійшов думки, що найбільш адекватною формою організації влади є радянська, а те, що українська революція відкинула цю форму й стало, на його думку, причиною її поразки. За переконанням Н.І.Миронець, слід привернути увагу істориків до художньої літератури як до історичного джерела в разі, коли автор був свідком і учасником подій. Проблему висвітлення ідеї національного відродження в художніх творах В.Винниченка розкрила *О.М.Собачко*.

У конференції взяли участь також доктори іст. наук *В.П.Капелюшний*, *В.І.Андрушишин*, *В.М.Соколов*, *Р.Я.Пиріг*, д-р політ. наук *В.І.Головченко*, д-р філ. наук *Г.М.Сиваченко*, д-р філософ. наук *М.В.Цюрупа*, кандидати іст. наук *Г.П.Савченко*, *Ф.М.Проданюк*, *В.В.Кучер*, *В.Д.Яремчук*, *А.Ю.Подольський*, *Т.А.Бевз*, канд. політ. наук *О.П.Дубас*, канд. філософ. наук *Ф.М.Медвідь*, *І.О.Сахно*. Загалом виступило понад 30 доповідачів.

У рамках конференції було здійснено презентацію нових видань: В.Солдатенко „Володимир Винниченко (на перехресті соціальних і національних прагнень)”. – К., Світогляд, 2005. – 324 с. + 16 с. фото; С.Кульчицький, В.Солдатенко „Володимир Винниченко”. – К., Альтернативи, 2005. – 374 с.; Г.Сиваченко „Пророк несвоєї вітчизни”. – К., Альтернативи, 2003.